

Fylkesordfører Terje Riis-Johansen

Vestfold og Telemark fylkeskommune
Postboks 2844
3702 Skien

Skaga-feltet - havvindkraftverk for Herøya og Østlandet

Kraftoverskudd og lave priser har lenge vært et viktig konkurransefortrinn for norsk industri. Hvis ikke aktører i næringslivet tror på kraftoverskudd fremover, så vil ikke disse tørre å satse. Da mister Norge konkurransekraft, og industrien vil på sikt flytte ut.

Industrien i Grenland har i dag tilgang på 700 MW kraft. Det er planer om økt kapasitet på rundt 3 – 4 GW, men bare 280 MW er ledig, ifølge Statnett. Yara trenger ca. 4 TWh, bare for å elektrifisere ammoniakkanlegget (et av Norges største punktutslipp av CO₂).

Statnetts kortsiktige markedsanalyse for 2022-27 viser en betydelig forventet økning i kraftforbruket i Norge de kommende årene. Forbruket de neste fem årene forventes å øke med 24 TWh, opp fra dagens rundt 140 TWh til 164 TWh. I samme periode er det planer om å øke kraftproduksjonen med rundt 6 TWh. Dette betyr at Norges energibalanse i et normalår går fra et overskudd i 2022 på ca. 18 TWh, til et underskudd i 2027 på 2 TWh. Sør-Norge går i samme tidsperiode fra et overskudd på rundt 7 TWh til et underskudd på 7 TWh. Uten påfyll av ny kraftproduksjon kan underskuddet bli enda større om ikke forbruket bøyer av på grunn av høyere priser i Norge enn i våre naboland.

I forkant av klimatoppmøtet i Egypt meldte Norge inn forsterkede klimamål. Nå skal Norge kutte 55% klimagassutslipp innen 2030. Fossil energi dekker nesten halvparten av norsk energiforbruk (transport, industri, offshore mm.). Dette betyr at energisystemet i Norge må endres vesentlig, og industri og næring må omstilles til å kutte utslipp av klimagasser. I tillegg vil industrivekst, som i Grenland, forsterke behovet for mer utslippsfri energi. Dette krever tilgang på mye ny kraftproduksjon og utfordrer nettet.

Hvilke energikilder skal det legges til rette for? Kull- og oljekraftverk er klimaverstingene. Omkamp om gasskraftverk er ikke sannsynlig. Kjernekraftverk møter mye motstand. Solceller i Norge gir tilnærmet null produksjon i store deler av vinterhalvåret. NVE anslår en oppgradering og utvidelse av eksisterende vannkraftverk vil gi oss rundt 10 TWh frem mot 2040. Skal vi videre derfra blir det større naturinngrep. Vindkraft er i dag den raskest voksende energikildene i verden. Det er en utslippsfri energikilde som passer godt til kraftproduksjon.

Norske myndigheter har satt et høyt mål for utviklingen av havvind. Etter Sørlige Nordsjø II og Utsira Nord skal det bygges ut kapasitet tilsvarende 30 GW. Det tilsvarer omtrent like mye kraft som dagens samlede vannkraftproduksjon i Norge, utbygd på bare 18 år. Dette er svært ambisiøse planer. Men dette er også nødvendig dersom vi skal ta klimautfordringene på alvor og fase ut fossil energi til fordel for fornybar energi. Samtidig må vi

være forberedt på at det ikke er mulig å iverksette en så omfattende utbygging, uten at det vil komme en debatt om både lokalisering og konsekvenser – herunder nærhet til land.

NVE har fått i oppdrag fra Olje- og energidepartementet å identifisere nye områder for fornybar energiproduksjon til havs. Det skal identifiseres arealer tilsvarende minimum de nevnte 30 GW. Svaret skal leveres til Olje- og energidepartementet 30. april 2023. I innspill til NVE har vi - Norsk Havvind - pekt på fem nye områder for havvind. Vi mener havvind i stor grad må bidra til å løse det som synes å bli en energikrise. Da trenger vi prosjekter som kan realiseres raskt, med kabler til Norge i nærheten av der kraftbehovet er størst. Dette vil bidra til lavere kraftpriser i tillegg til økt krafttilgang for industrien. Områdene vi har foreslått ligger mellom 10 til 30 kilometer fra land. Alle må bygges ut med flytende vindturbiner ettersom havdypene er mellom 90 og 300 meter.

Et av disse fem nye områdene som vi har foreslått for utredning er plassert nær kraftkrevende industri på Herøya. Vi har gitt området arbeidsnavn Skaga-feltet (av det gammelnordisk verbet «skaga» som betyr «rage frem/opp»).

Skaga-feltet er tiltenkt en arealeffektiv størrelse på om lag 200 km² som er tilpasset den felles nordiske systemgrensen på 1400 MW. Bamle/Porsgrunn er tiltenkt som ilandføringspunkt. Kraftverket vil ha om lag 75 turbiner. Årlig produksjon vil være i området 6,0 - 6,5 TWh, som tilsvarer ca. 4 % av Norges samlede årsproduksjon (ref. 2021). Avstander vil være om lag 11 km fra Stavern, 16 km fra Larvik og 6 km fra Svenner fyr.

Hvorfor har vi foreslått at Skaga-feltet bør utredes? Feltet representerer kortreist lokal kraftproduksjon nært forbruket og etterspørselen i Grenland. Kraftverket vil både øke energitilgang og tilgjengelig effekt i området. Den relative nærheten til land betyr også bruk av konvensjonell nettilknytning (AC), som er billigere og raskere å bygge ut enn DC teknologi. Den korte avstanden til land betyr lavere levetidskostnad - dvs. hvor mye det koster å produsere 1 kilowattime (kWh) med energi – over antall leveår for kraftverket. Det er også vår forståelse at produksjonen fra kraftverket vil kunne reduserer flaskehalsen i transmisjonsnettet i korridoren Sør-Østlandet og vil kunne styrke kraftnettets systemintegritet fordi produksjonen i Skaga-feltet i liten grad vil korrelere mht. vindretning med produksjonen i Sørlege Nordsjø II og Utsira Nord.

Hva betyr Skaga-feltet for lokal industri og næring? Kraftverket vil gi et påfyll av 1400 MW, tilsvarende 6,0 – 6,5 TWh med kraft, noe som er nesten halvparten av behovet i Grenlandsområdet. Industrien på Herøya kan sikre seg langsiktige kraftavtaler. Drift av feltet gir ny varig næring - offshore turbiner har behov for drift og vedlikehold.

Utbygging av fornybar energi til havs, som Skaga-feltet, må gi positiv samfunnsnytte dersom det skal gjennomføres. For at det skal kunne være positiv samfunnsnytte, må fordelene med tiltaket, som inkluderer verdien av kraftproduksjonen, være større enn ulempene for allmenne interesser. For Skaga-feltet (og de øvrige havområdene vi nå ber NVE gjøre klar for havvind,) må det tas hensyn til fiskeriinteresser, farleder for skipsfarten, verneområder, naturmiljø etc. For å bidra til og styrke sameksistens mellom ulike interessenter og aktiviteter til havs er det viktig å involvere berørte næringer på et tidlig tidspunkt i utredningsarbeidet. Berørte aktører skal høres og næringenes innspill bør tillegges vekt ved valg av havvindkraftverkets endelige utforming og plassering. Vindkraft til havs kan påvirke naturmiljøet negativt. Havvindkraftverk påvirker arter over og under vann, både i anleggsfasen og driftsfasen. For sjøfugl og trekkfugl etc kan vindkraftverk til havs medføre risiko for kollisjoner med turbiner, unnvikelsesadferd samt barrierevirkninger som kan medføre tap av habitat. Anleggsfasen vil også gi en varierende grad av støy som blant annet kan gi økt fysiologisk stress for fisk og sjøpattedyr. Dette er momenter som klart må utredes og som kan få betydning for utforming og plassering av vindkraftverket.

Vi er av oppfatning at Skaga-feltet vil gi betydelig positiv samfunnsnytte, men det må avklares interesser og igangsettes grundige studier og undersøkelser av naturmiljøets påvirkning. Når et utredningsarbeid er gjennomført, vil prosjektet bli vurdert av norske myndigheter og bli gjenstand for politisk behandling.

Med dette brevet ber vi fylkestinget anmode NVE om å ta Skaga-feltet med i sin vurdering av områder som bør åpnes for energiproduksjon til havs. NVE må da meddeles dette i god tid innen 30. april 2023.

Thor O. Lohne

Styreleder Norsk Havvind AS